

4. Андрейцев В.І. Земельне право і законодавство суверенної України: Актуальні проблеми практичної теорії / В.І. Андрейцев. – [2-ге вид., випр.]. – К. : Знання, 2007. – 445 с.
5. Третяк А.М. Стратегія реформування земельної політики в Україні на сучас-

ному етапі / А.М. Третяк // Землевпорядний вісник. – 2009. – № 6. – С. 12–21.

6. Указ “Про основні напрями земельної реформи в Україні на 2001–2005 роки” від 30.05.2001 р. № 372/2001 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 22.

УДК 351.85

АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧОГО ОБҐРУНТУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ КУЛЬТУРИ У ПРОЕКТІ ЗАКОНУ УКРАЇНИ “ПРО КУЛЬТУРУ”

Груздова К.Є.

аспірант Класичного приватного університету

Annotation

The negative and positive sides of legislative ground of government control of sphere of culture are certain in the project of Law of Ukraine “About a culture”. Grounded a necessity of revision of bill is for the improvement of situation in the field of culture. The features of government control of sphere of culture in this project and position of the interested organs are considered. The author understanding of prospects of development, becoming and strengthening of cultural sphere, is formulated in Ukraine in the case of passing an Act of Ukraine “About a culture”.

Анотація

Визначено негативні та позитивні сторони законодавчого обґрунтування державного регулювання сфери культури в проекті Закону України “Про культуру”. Обґрунтовано необхідність доопрацювання законопроекту для поліпшення ситуації у сфері культури. Розглянуто особливості державного регулювання сфери культури у відповідному проекті та позицію заінтересованих органів. Сформульовано авторське розуміння перспектив розвитку, становлення та зміцнення культурної сфери в Україні у разі прийняття Закону України “Про культуру”.

Ключові слова

Сфера культури, державне регулювання, перспективи розвитку, законодавче обґрунтування, законопроект.

I. Вступ

Розроблення проекту Закону України “Про культуру” розпочалось восени 1999 р. відповідно до рішення Верховної Ради України від 30.06.1999 р. “Про стан виконання рішень спільного засідання Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності та колегії Міністерства культури і мистецтв України”, була створена робоча група для створення законопроекту, до якої увійшли працівники Мінкультури, науковці

Українського центру культурних досліджень та інших наукових закладів.

Розроблений проект був представлений на спільному засіданні Комітету з питань культури й духовності Верховної Ради України та Колегії Мінкультури. Зокрема на засіданні було сформульовано чимало пропозицій та зауважень щодо проекту. Паралельно з доопрацюванням законопроекту відбувалось створення механізмів роздержавлення в культурній сфері України. Прийняття Закону України “Про культуру” підготовлено з метою вдосконалення діючих механізмів реалізації державної політики в галузі культури, врегулювання суспільних відносин, пов’язаних зі створенням, розповсюдженням, збереженням і використанням культурних цінностей, та вдосконалення правових відносин у сфері культури [3].

II. Постановка завдання:

- дослідити позитивні та негативні сторони законодавчого обґрунтування державного регулювання сфери культури в проекті Закону України “Про культуру”;
- визначити перспективи розвитку, становлення та зміцнення культурної сфери в Україні з прийняттям Закону України “Про культуру”.

III. Результати

Відносини у сфері культури регулюють Конституція України, Закони України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії”, “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”, “Про захист суспільної моралі”, “Про кінематографію”, “Про охорону культурної спадщини”, “Про бібліотеки і бібліотечну справу”, “Про театри і театральну справу”, “Про музеї і музейну справу”, “Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей”, “Про освіту”, “Про позашкільну освіту”, “Про професійних творчих працівників та творчі спілки”.

Реалізація проекту Закону “Про культуру” потребує внесення змін до абзацу другого

та четвертого ст. 1 Закону України “Про професійних творчих працівників та творчі спілки” та визнати такими, що втратили чинність, “Основи законодавства України про культуру” (далі – Основи) [3], бо чимало положень з них реально не працюють, таким чином їх потрібно замінити таким актом, який був би реально ефективним та відповідав змінній культурній ситуації.

Зокрема, Основами передбачене нереалістичне положення про виділення на культурні потреби 8% національного доходу, але не передбачається реальних механізмів державної підтримки недержавних культурних організацій. Не передбачено також механізмів участі представників культурного середовища в опрацюванні й здійсненні культурної політики. Тому в проекті Закону України “Про культуру” по-новому врегульовано ці та інші питання [2].

Відповідний проект Закону України розроблено Міністерством культури і туризму України та погоджено Міністерством економіки України, Міністерством праці та соціальної політики, Міністерством юстиції України (із зауваженнями), Державною податковою адміністрацією, Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва (без зауважень).

Повноваження органів державної влади і місцевого самоврядування у сфері культури передбачені у розділі III ст. 29–30, це дасть змогу закріпити ці повноваження на законодавчому рівні (дотепер вони закріплені лише на рівні підзаконних актів), сприятиме ефективному здійсненню функцій управління у сфері культури.

Статті 41–45 проекту Закону стосуються роздержавлення у сфері культури. Приватизація, передача закладів культури до комунальної власності, запровадження орендних відносин розглядаються як способи роздержавлення. Запропоновано такий механізм і такі умови приватизації, за якими культура отримувала б більше користі, аніж втрат. У законопроекті передбачено перелік видів об’єктів культури, які не підлягають приватизації, зокрема у ст. 42. Роздержавлення культурної організації запропоновано через перетворення на недержавну неприбуткову організацію, через продаж, або оренду.

Права громадян у сфері культури, зокрема право на доступ до культурних цінностей відповідно до сучасних міжнародних стандартів, висвітлено у ст. 6–9. Завдяки цьому громадяни зможуть ефективніше відстоювати свої права у сфері культури. Безпосередньо визначено обов’язки держави щодо підтримки (у тому числі фінансової) недержавних культурних організацій.

У ст. 5 проекту Закону України “Про культуру” уточнені основні засади державної

політики у сфері культури в Україні та дода-ні такі важливі засади:

- підтримка недержавних неприбуткових організацій;
- сприяння популяризації української культури за кордоном, заохочення експорту культурно-мистецької продукції;
- підтримка національного виробника культурної продукції;
- створення правових та економічних стимулів для залучення до сфери культури коштів від надання платних послуг, майна та коштів від благодійних внесків і пожертвувань з інших джерел, не заборонених законодавством України;
- забезпечення захисту інтелектуальної власності, авторського і суміжних прав [4].

Прерогативи та функції державних органів, які діють у сфері культури, – як щодо підпорядкованих їм державних закладів культури, так і щодо недержавної частки культурної сфери, також прописані у законопроекті. Це, насамперед свідчить про обов’язковість підтримки недержавної культурної сфери органами державної влади; координування політики різних галузевих відомств і міністерств, які фактично діють у сфері культури, опрацювання та реалізація єдиної політики для сфери культури в Україні заслуговують на особливу увагу у цьому проекті. У ньому також розмежовано розміри та структуру базової мережі культурних закладів, тобто тієї інфраструктури, утримання й утворення якої мають взяти на себе органи місцевого самоврядування та держава; чітко зафіксовано фінансові, правові та організаційні обов’язки держави і місцевої влади щодо цієї інфраструктури.

Але не все викладене в проекті Закону України “Про культуру” є досконалим. Розробники проекту основним засобом задоволення в реалізації права громадян на доступ до культурних цінностей і культурних благ” вважають тільки базову мережу закладів культури. Але у законопроекті не враховано, що ці заклади через різні причини не спроможні повною мірою задовольнити культурні потреби громадян. Крім того, у проекті Закону не включені такі значущі поняття, як культурні ресурси, культурний капітал, культурні традиції, культурний менеджмент, ринок культурних продуктів і послуг, культурні індустрії.

На якості законопроекту суттєво позначається відсутність чіткого розмежування культурної політики і культурного планування. На думку британської дослідниці Л. Гіларді, культурне планування є внутрішньо більш демократичним, порівняно з традиційною культурною політикою, такою, що “більше розуміє реалії культурного розмаїття і більше усвідомлює нематеріальні цінно-

сті культурно-історичної спадщини" [1]. Вважається, що культурне планування – це спосіб, який дає змогу політичним керівникам стратегічно підходити до використання місцевих культурних ресурсів. Також не найкращим чином позначилась відсутність задокументованих та консолідованих відповідей на кілька ключових запитань: про принципи та критерії, за якими потрібно здійснювати оцінювання культурних процесів; про межу між бізнесом і культурою, насамперед мова йдеться про шоу- та арт-бізнес; про “демаркаційну” лінію між культурою і політикою [5].

Перспективи цього законопроекту достатньо масштабні, у першу чергу це врегулювання суспільних відносин, пов'язаних зі створенням, розповсюдженням, збереженням і використанням культурних цінностей. Також визначення правових принципів діяльності у сфері культури. Проектом Закону України “Про культуру” передбачено гарантування прав і свобод громадян у сфері культури, підвищення культурного рівня, створення умов для творчого розвитку особистості, доступності освіти у сфері культури, естетичного виховання громадян, а також підтримка вітчизняного виробника у сфері культури і розвиток міжнародної культурної співпраці.

Ще один важливий момент проекту Закону України “Про культуру” це гарантування права громадянам будь-якої національності зберігати, пропагувати і розвивати свою культуру, традиції, мову, обряди і звичаї, а також утворювати національно-культурні товариства.

Крім того, цей проект Закону чітко прописує права громадян у сфері культури, у першу чергу, свободу творчості, здійснення творчої діяльності, вільний вибір будь-якого виду культурної діяльності, а також створення установ культури тощо.

IV. Висновки

З огляду на проведений аналіз, повноваження органів державної влади і місцевого самоврядування у сфері культури висвітлено повною мірою, це дасть змогу закріпити ці повноваження на законодавчому рівні

та сприятиме ефективному здійсненню функцій управління в культурній сфері; уточнено основні засади державної політики та запропоновано нові, не менш важливі засади; чітко прописано функції державних органів які діють у культурній сфері щодо підпорядкованих їм державних закладів культури та недержавної частки культурної сфери.

До негативної сторони проаналізованого проекту слід віднести відсутність прописаних принципів та критеріїв, за якими потрібно було б здійснювати оцінювання культурних процесів, чіткої межі між бізнесом і культурою, а також не виявлена чітка різниця між культурною політикою і культурним плануванням, немає визначення декількох важливих понять.

Перспективи цього законопроекту насправді значущі. Прийняття проекту Закону дасть змогу, у першу чергу, ефективно реалізовувати державну політику у сфері культури, вдосконалити правові відносини у сфері культури та врегулювати суспільні відносини, пов'язані зі створенням, розповсюдженням, збереженням і використанням культурних цінностей.

Література

1. Лендрі Ч. У пошуках рівноваги: двадцять одна дилема культурної політики / Ч. Лендрі, Ф. Монтарасо. – К. : Британська Рада в Україні, 2006. – С. 6.
2. Основи законодавства України про культуру : Закон України від 14.02.1992 р. № 2117-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 21. – Ст. 294.
3. Пояснювальна записка до проекту Закону України “Про культуру” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gska2.rada.gov.ua/>.
4. Про культуру : проект Закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
5. Українські культурні дослідження. Експериментальна веб-сторінка науковців українського центру культурних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.culturalstudies.in.ua/zv_2005_3_17.php.

УДК.351.713

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АНТИМОНОПОЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Попов Р.А.

завідувач протокольно-організаційного відділу Секретаріату Кабінету Міністрів України

Annotation

The author conducts the basic directions of the lawmaking activity in relation to antitrust

legislation perfection, setting antimonopoly adjusting, optimization of activity of antimonopoly institutions in the article.